

สรุปสำหรับผู้บริหาร

การสำรวจสุขภาพจิตกับการอ่านหนังสือของประชากรสูงอายุ

พ.ศ. 2554

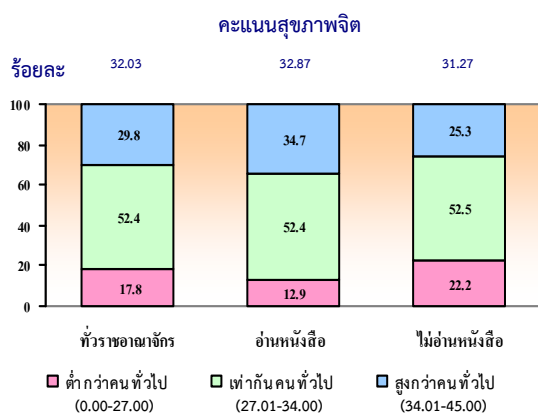

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการสำรวจสุขภาพจิตของประชากรสูงอายุ พ.ศ.2554 ในเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน พ.ศ. 2554 โดยใช้ข้อถามสุขภาพจิตฉบับสั้น 15 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตรฐานของกรมสุขภาพจิต สำหรับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยผนวกไปกับการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ.2554 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สุขภาพจิต จำแนกตามลักษณะของประชากร

เมื่อเปรียบเทียบสุขภาพจิตของประชากรสูงอายุ ทั้งผู้อ่านหนังสือ และไม่อ่านหนังสือ ปี 2554 นั้น พบว่า คะแนนสุขภาพจิตในภาพรวม (คะแนน 32.03) เท่ากับคนทั่วไป และสัดส่วนผู้ที่มีสุขภาพจิตสูงกว่าคนทั่วไปของผู้อ่านหนังสือมีมากกว่าผู้ที่ไม่อ่านหนังสืออย่างเห็นได้ชัด (ร้อยละ 34.7 และ 25.3) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการอ่านหนังสือมีส่วนช่วยให้เกิดการผ่อนคลายจากความเหงา ได้รับความเพลิดเพลิน และจรรโลงจิตใจของผู้สูงอายุจากความเครียดได้

แผนภูมิ 1 สุขภาพจิตของประชากรสูงอายุ

การแปลผล :

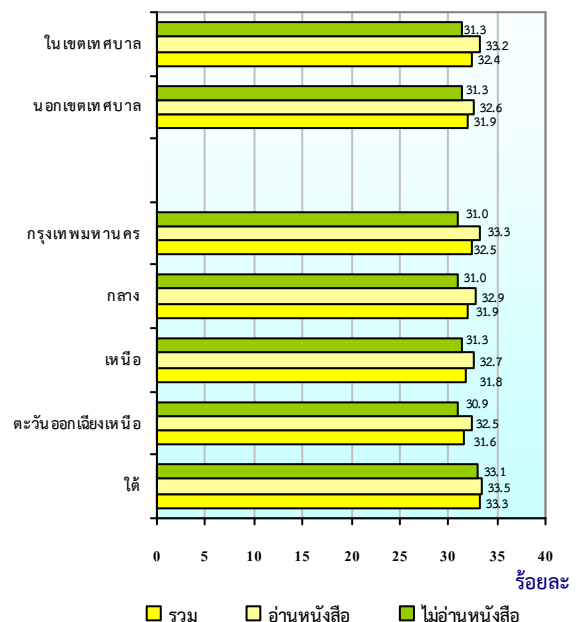
คะแนนรวม 00.00-27.00 คะแนน หมายถึง สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป
 คะแนนรวม 27.01-34.00 คะแนน หมายถึง สุขภาพจิตเท่ากับคนทั่วไป
 คะแนนรวม 34.01-45.00 คะแนน หมายถึง สุขภาพจิตสูงกว่าคนทั่วไป

1.1 เขตการปกครองและภาค

เมื่อเปรียบเทียบสุขภาพจิตของประชากรสูงอายุทั้งผู้อ่านหนังสือและไม่อ่านหนังสือ ปี 2554 จำแนกตามเขตการปกครองและภาค พบว่า ผู้อ่านหนังสือในเขตเทศบาลมีสุขภาพจิตที่ดีกว่าผู้อ่านหนังสืออยู่นอกเขตเทศบาล (คะแนน 33.2 และ 32.6) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเทศบาลสามารถเข้าถึงสื่อที่ใช้ในการอ่านได้ง่ายกว่าผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาล สำหรับผู้อ่านหนังสือจะมีคะแนนสุขภาพจิตดีกว่าผู้ที่ไม่อ่านหนังสือในทุกภาค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการอ่านหนังสือของผู้สูงอายุนั้นได้ส่งผลต่อสภาพจิตใจของผู้สูงอายุในทางที่ดีขึ้น

แผนภูมิ 2 สุขภาพจิตของประชากรสูงอายุ จำแนกตามเขตการปกครองและภาค

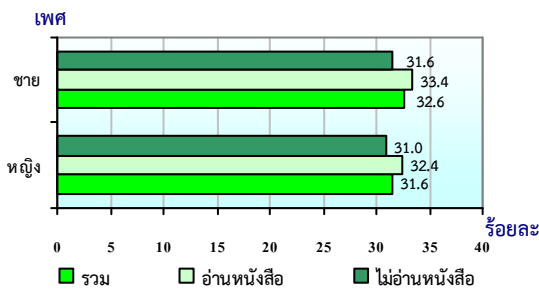
เขตการปกครองและภาค

1.2 เพศ

เมื่อพิจารณาสุขภาพจิตตามเพศ พบว่าเพศชายมีสุขภาพจิตดีกว่าเพศหญิง และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่อ่านหนังสือและไม่อ่านหนังสือในเพศชายจะมีคะแนนสุขภาพจิตดีกว่าในเพศหญิง แต่อย่างไรก็ตามทั้งเพศชายและเพศหญิงในทุกกลุ่ม (อ่านหนังสือและไม่อ่านหนังสือ) ยังอยู่ในเกณฑ์ปกติ

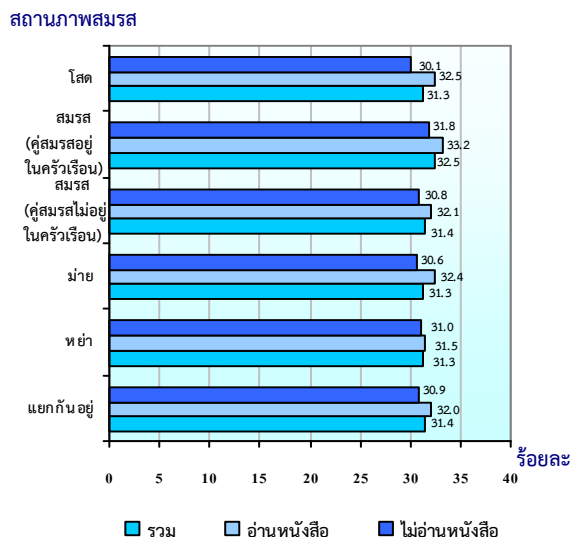
แผนภูมิ 3 สุขภาพจิตของประชากรสูงอายุ จำแนกตามเพศ

1.3 สถานภาพสมรส

เมื่อพิจารณาสุขภาพจิตตามสถานภาพสมรส พบว่าผู้ที่สมรส (คู่สมรสอยู่ในครัวเรือน) มีสุขภาพจิตดีที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบผู้สูงอายุที่อ่านหนังสือและไม่อ่านหนังสือของแต่ละกลุ่ม จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่าผู้สูงอายุที่สมรส (คู่สมรสอยู่ในครัวเรือน) มีคะแนนสุขภาพจิตดีที่สุด ถึงแม้ว่าคะแนนสุขภาพจิตของผู้ที่อ่านหนังสือดีกว่าผู้ที่ไม่อ่านหนังสือก็ตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุที่สมรสที่มีคู่สมรสอยู่ด้วยกันนั้น อาจจะมีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ที่ส่งผลต่อความใกล้ชิด ความอบอุ่น และความสุขในครอบครัว

แผนภูมิ 4 สุขภาพจิตของประชากรสูงอายุ จำแนกตามสถานภาพสมรส

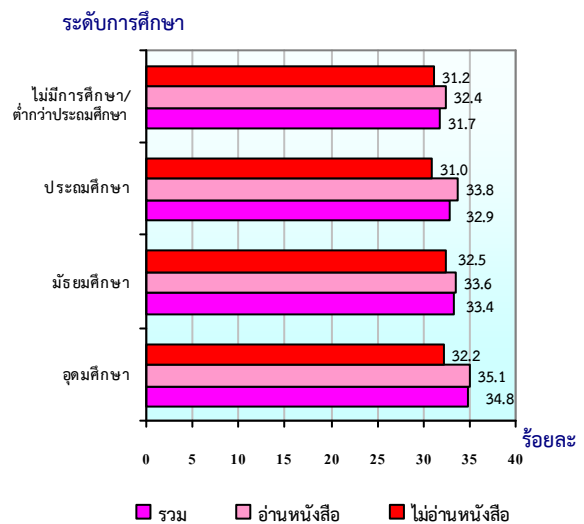

1.4 ระดับการศึกษา

เมื่อพิจารณาสุขภาพจิตตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษามีคะแนนสุขภาพจิตดีที่สุด (คะแนน 34.8) และมีสุขภาพจิตสูงกว่าคนทั่วไป ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่มีการศึกษาหรือจบการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา จะมีคะแนนสุขภาพจิตต่ำที่สุด (คะแนน 31.7)

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้สูงอายุอ่านหนังสือและไม่อ่านหนังสือ พบว่า ทุกระดับการศึกษาของผู้ที่อ่านหนังสือจะมีคะแนนสุขภาพจิตดีกว่าผู้ที่ไม่อ่านหนังสือ สำหรับผู้ที่อ่านหนังสือที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา จะมีคะแนนสุขภาพจิตดีที่สุด (คะแนน 35.1) และมีคะแนนสุขภาพจิตสูงกว่าคนทั่วไป เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มระดับการศึกษาอื่นๆ เนื่องจากผู้ที่จบการศึกษาที่สูงกว่า อาจจะมีโอกาสได้เจอหรืออ่านหนังสือที่หลากหลายมากกว่า เข้าใจความหมาย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ดีกว่า

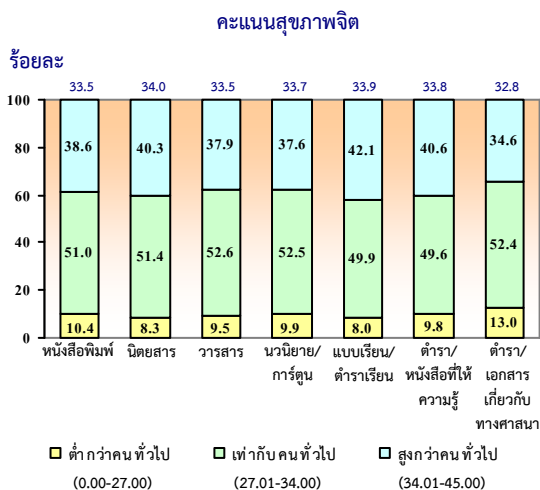
แผนภูมิ 5 สุขภาพจิตของประชากรสูงอายุ จำแนกตามระดับการศึกษา

2. สุขภาพจิตกับประเภทของหนังสือที่อ่าน¹⁴

ในปี 2554 ผลการสำรวจสุขภาพจิตกับการอ่านหนังสือของประชากรสูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่อ่านนิตยสารจะมีคะแนนสุขภาพจิตดี ที่สุด (คะแนน 34.0) รองลงมาคือผู้ที่อ่านแบบเรียน/ตำราเรียน ตำรา/หนังสือที่ให้ความรู้ นวนิยาย/การ์ตูน หนังสือพิมพ์ วารสาร จะมีคะแนนสุขภาพจิตที่ใกล้เคียงกัน (คะแนน 33.9, 33.8, 33.7 และ 33.5 ตามลำดับ) ส่วนผู้ที่อ่านตำรา/เอกสารเกี่ยวกับทางศาสนา จะมีคะแนนสุขภาพจิตต่ำที่สุด (คะแนน 32.8) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความสนใจของสมาชิกในครัวเรือน เช่น บุตรหลาน ที่มีความต้องการทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุในการอ่านตำรา/เอกสารเกี่ยวกับทางศาสนา ยังน้อยกว่าการอ่านหนังสือประเภทอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่ากิจกรรมในการอ่านหนังสือร่วมกันของสมาชิกในครัวเรือนส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ แต่อย่างไรก็ตาม คะแนนสุขภาพจิตของผู้สูงอายุที่อ่านหนังสือประเภทต่างๆ ยังคงอยู่ในเกณฑ์ปกติ

แผนภูมิ 6 สุขภาพจิตของประชากรสูงอายุ กับประเภทของหนังสือที่อ่าน¹⁴

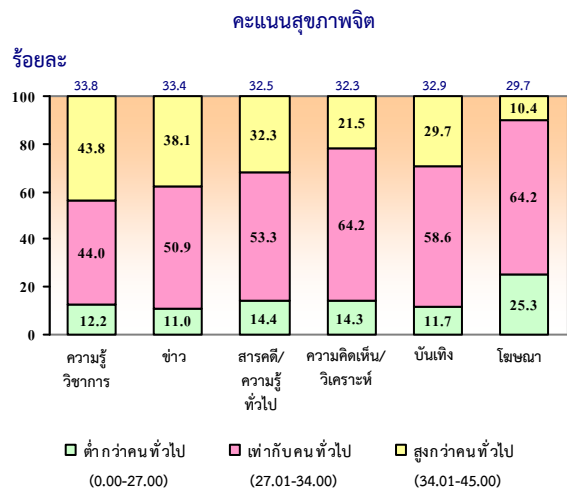

¹⁴ หมายถึง 1 คนสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

3. สุขภาพจิตกับประเภทของเนื้อหาสาระของหนังสือที่ชอบอ่านมากที่สุด²⁴

เมื่อพิจารณาประเภทของเนื้อหาสาระของหนังสือที่ชอบอ่านมากที่สุดกับคะแนนสุขภาพจิต พบว่า ผู้สูงอายุที่ชอบอ่านหนังสือประเภทความรู้ วิชาการมากที่สุดจะมีคะแนนสุขภาพจิตมากที่สุด (คะแนน 33.8) และมีสัดส่วนของผู้ที่มีภาวะสุขภาพจิตสูงกว่าคนทั่วไปอย่างเห็นได้ชัดถึงร้อยละ 43.8 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความรู้วิชาการส่งผลต่อการนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การสื่อสาร การเพิ่มเติมความรู้ การตัดสินใจที่ถูกต้อง การทราบข้อมูลที่แท้จริง และใช้ในการวางแผนชีวิต เป็นต้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของบุตรหลาน เช่น การสอนหนังสือหรือการอ่านหนังสือความรู้วิชาการร่วมกับบุตรหลาน ซึ่งส่งเสริมความสัมพันธ์ ความอบอุ่น และความรักใคร่กันภายในครัวเรือนได้เป็นอย่างดี

แผนภูมิ 7 สุขภาพจิตของประชากรสูงอายุ กับประเภทของเนื้อหาสาระของหนังสือที่ชอบอ่านมากที่สุด²⁴

²⁴ หมายถึง ข้อมูลจากคำตอบลำดับที่1 (จากทั้งหมด 2 ลำดับ โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์)